

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI STARA MORAWA

2. Czas powstania

XIV w.

9. Materiały graficzne

3. Miejscowość

STARA MORAWA

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

województwo: **DOLNOŚLĄSKIE**

powiat: **KŁODZKI**

gmina: **STRONIE ŚLĄSKIE**

6. Współrzędne geograficzne

50°16'19"N16°53'18"E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE

ROLNICZE

8. Stan zachowania

3

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

NAZWY: Miraw (1346 r.), Altmohrau (1588 r.), Klessemohre (1614 r.), Klesemoraw (1656 r.), Moraw (1631 r.), Mora Dorfel (1632/1633 r.), Mora (1641 r.), Alt Mohrau (1789–1945 r.), Morawa (1945 r.), Stara Morawa (1946 r.).

HISTORIA: Stara Morawa wzmiankowana jest w źródłach historycznych w 1346 r. Należała wówczas do dóbr zamku Karpień. Na początku czasów nowożytnych założono tutaj hutę, przy której rozwijać zaczęła się zabudowa mieszkalna. W XVIII w. i ok. 1825 r. wieś była już łańcuchówką o niewielkiej zabudowie. W 1789 r. w funkcjonował tu folwark oraz młyn wodny. Liczba mieszkańców wynosiła wówczas 135 osób. W 1845 r. liczbę domostw oszacowano na 35, zaś liczbę mieszkańców na 204 osoby. Na przełomie XIX i XX w. nieregularny układ przestrzenny wioski nie zmienił się, składając się w większości z zabudowy mieszkalnej i gospodarczej. W 1939 r. zamieszkiwało tu 257 osób. Po 1945 r. na terenie układu ruralistycznego pojawiła się nowa zabudowa (zwłaszcza w l. 90. XX w.).

Istniejące zagrożenia, postulaty konserwatorskie, źródła i literatura – załącznik do karty ewidencyjnej nr 1.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

sierpień 2022 r.

Kamil Pawłowski

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 1

1. Miejscowość	STARA MORAWA	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	STRONIE ŚLĄSKIE		
3. Powiat	KŁODZKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI STARA MORAWA

ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA POSTULATY KONSERWATORSKIE ŹRÓDŁA I LITERATURA

ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA:

- przekształcenia istniejącego układu ruralistycznego wynikające z intensywnego rozwoju zabudowy usługowej i mieszkaniowej oraz ruchu turystycznego;
- modernizacja istniejącej, historycznej zabudowy z wykorzystaniem materiałów i rozwiązań ahistorycznych;
- zanikanie historycznej zabudowy mieszkalnej i gospodarczej.

POSTULATY KONSERWATORSKIE:

- zachowanie charakterystycznych cech układu ruralistycznego, objętego ochroną konserwatorską, zwłaszcza dążenie do kontynuacji historycznego rozplanowania wsi;
- w przypadku nowych inwestycji zachowanie typowych cech zabudowy ziemi kłodzkiej, tj. bryły, formy, materiałów wykończeniowych (drewno, kamień);
- modernizacja istniejącej zabudowy mieszkalno-gospodarczej z poszanowaniem substancji zabytkowej, bryły i formy;
- zachowanie historycznej zieleni wiejskiej oraz elementów małej architektury sakralnej;
- eliminacja elementów ahistorycznych, powstałych po 1945 r. niewpisujących się w historyczny układ ruralistyczny.

ŹRÓDŁA I LITERATURA

Archiwum Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we Wrocławiu, Delegatura w Wałbrzychu

- Rybka-Ceglecka, *Studium środowiska kulturowego gminy Stronie Śląskie*, woj. wałbrzyskie, t. II, Wrocław 1996.

Kögler J., *Die Chroniken der Grafschaft Glatz*, Bd. 1, *Die Stadt- und Pfarrechroniken von Lewin, Mittelwalde, Wünschelburg, Neurode, Wilhelmsthal*, 1892.

Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, Breslau 1830.

Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, 1845.

Słownik geografii turystycznej Sudetów, T. 16, *Masyw Śnieżnika i Góry Bialskie*, Warszawa 1993.

Zimmermann F.A., *Beyträge zur Beschreibung von Schlesien*, Bd. 9, Brieg 1789.

Kartografia

F.C. Werde, *Kreigskarte*..., z poł. XVIII.

Mapa Hrabstwa Kłodzkiego z lat 1747–1752.

Messtischblatt, 5667 Bad Landeck, 1912.

Opracowanie załącznika:

(data i podpis):

sierpień 2022 r.

Kamil Pawłowski

